

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Dariusz Świecki

SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)

w sprawie D. J. oskarżonej o czyn z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 29 lipca 2021 r.,
zażaleń wniesionych przez oskarżoną oraz jej obrońcę
na postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 7 lipca 2021 r., sygn. akt IV KK 573/20,
w przedmiocie zastosowania wobec oskarżonej tymczasowego aresztowania
na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 538 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że w miejsce izolacyjnego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania zastosowanego wobec osk. D. J. zaskarżonym postanowieniem z dnia 7 lipca 2021 r. zastosować - na podstawie art. 275 § 1, § 2 i § 4 k.p.k. oraz art. 277 § 1 k.p.k. - dozór policji połączony z obowiązkiem zgłaszania się dwa razy w tygodniu w Komendzie Powiatowej Policji w M., właściwej ze względu na miejsce zamieszkania oskarżonej i zakaz opuszczania kraju.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 7 lipca 2021 r., sygn. akt IV KK 573/20, po rozpoznaniu kasacji m.in. obrońcy oskarżonej D. J., uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa (...) i sprawę przekazał

temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Po wydaniu wyroku Sąd Najwyższy na podstawie art. 538 § 2 k.p.k. w zw. z art. 258 § 2 k.p.k. zastosował wobec D. J. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy, wskazując, że środek ten ma trwać do dnia 7 października 2021 r.

Zażalenie na to postanowienie złożyła oskarżona oraz jej obrońca. Obrońca oskarżonej zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, iż po stronie oskarżonej istnieje obawa zakłócania prawidłowego toku postępowania oraz obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 258 § 2 k.p.k. przez nieuwzględnienie okoliczności przemawiających za brakiem obawy utrudniania przez oskarżoną dalszego toku postępowania – co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, bowiem istnienie obawy zakłócania toku postępowania jest przesłanką warunkującą zastosowanie tymczasowego aresztowania.

W oparciu o tak skonstruowane zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia, jak również o zasądzenie kosztów obrony, które nie zostały pokryte ani w części ani w całości.

Podobnie, osk. D. J. w swoim zażaleniu podkreśliła, że jej zachowanie w toku dotychczasowego postępowania toczącego się przed sądami obu instancji nie rodziło obawy zakłócania postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione zażalenia okazały się o tyle zasadne, że doprowadziły do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

W uzasadnieniu postanowienia będącego przedmiotem zażalenia wskazano, że z uwagi na wydanie przez Sąd I instancji wyroku skazującego oskarżoną D. J. na karę łączną 9 lat pozbawienia wolności istnieje potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w związku z realnie grożącą oskarżonej surową karą pozbawienia wolności, której perspektywa odbycia mogłaby ją skłonić do podjęcia działań zmierzających do utrudniania postępowania karnego.

Przedstawione stanowisko nie zostało jednak wsparte żadnym konkretnym argumentem mogącym przemawiać za takim poglądem. Ograniczono się jedynie

do nawiązania do regulacji zawartej w art. 258 § 2 k.p.k. przez przywołanie przewidzianej tam przesłanki stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego.

Nie ulega oczywiście wątpliwości, że przepis art. 258 § 2 k.p.k. stanowi samodzielną przesłankę stosowania tego środka zapobiegawczego w razie skazania na karę nie niższą niż 3 lata pozbawienia wolności, co odnosi się też do wymierzenia kary łącznej (trzeba przypomnieć, że za jedno z przypisanych przestępstw Sąd Okręgowy wymierzył D. J. karę 8 lat pozbawienia wolności). Zatem inaczej niż na gruncie art. 258 § 1 pkt 1 k.p.k. – w tym wypadku nie zachodzi konieczność wykazywania, że istnieje uzasadniona obawa ucieczki lub ukrycia się oskarżonego. Uregulowanie zamieszczone bowiem w przepisie art. 258 § 2 k.p.k. ma charakter samodzielny, odwołuje się do przesłanek o charakterze obiektywnym (kategoria zarzuczonego przestępstwa, wysokość grożącej lub orzeczonej kary pozbawienia wolności), a także wprowadza szczególny rodzaj domniemania w zakresie istnienia obawy, że oskarżony, właśnie z uwagi na grożącą mu surową karę, będzie bezprawnie utrudniał postępowanie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2020 r., sygn. akt I KZ 6/20). Jednak podkreślić trzeba, że domniemanie to nie jest niewzruszalne. Obrońca starała się wykazać (podobnie zresztą jak i sama oskarżona w osobistym zażaleniu), że wadliwość postanowienia wynikała z niezasadnego przyjęcia przez Sąd orzekający, iż po stronie oskarżonej istnieje obawa utrudniania postępowania z uwagi na grożącą jej surową karę. Rzeczywiście, w motywach zaprezentowanych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia trudno dopatrzeć się okoliczności uzasadniających przekonanie, że ze strony osk. D. J. będą podejmowane działania zmierzające do utrudnienia postępowania. Odnotować trzeba, że wyrok sądu odwoławczego w tej sprawie został uchylony przez Sąd Najwyższy w wyniku uwzględnienia kasacji wniesionej na korzyść oskarżonej i sprawę przekazano do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu. W toku dotychczasowego postępowania – w ramach tymczasowego aresztowania i odbywania kary – oskarżona była już pozbawiona wolności przez okres od dnia 27 października 2008 r. do dnia 4 czerwca 2012 r., a następnie od 22 września 2020 r. do chwili obecnej.

Tym samym – nawet w wypadku ponownego utrzymania w mocy przez Sąd Apelacyjny w (...) skazującego oskarżoną wyroku Sądu I instancji – nieodległe w

czasie jest uzyskanie przez osk. D. J. uprawnienia do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie z wykonania reszty kary pozbawienia wolności. Zastosowany początkowo w tej sprawie izolacyjny środek zapobiegawczy został uchylony już w 2012 r. i ani w czasie ponownej rozprawy przed Sądem I instancji ani w kolejnym postępowaniu odwoławczym – nie zachodziła potrzeba ponownego jego zastosowania. Natomiast po wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 lipca 2020 r. – wprowadzono do wykonania wobec osk. D. J. karę pozbawienia wolności – i od dnia 22 września 2020 r. – oskarżona karę tę odbywała.

W tej sytuacji, w związku z uwzględnieniem kasacji wniesionej wyłącznie na korzyść oskarżonej i odbyciem blisko połowy wymierzonej kary pozbawienia wolności, należałoby oczekiwać rozważenia możliwości zastosowania wobec osk. D. J. środków zapobiegawczych nie mających charakteru izolacyjnego zwłaszcza, że w czasie procesu – już po uchyleniu tymczasowego aresztowania - przez okres ponad 8 lat przebywała na wolności.

Zatem, z uwagi na dotychczasowy sposób zachowania oskarżonej i realizowania przez nią obowiązków wynikających z jej sytuacji procesowej, Sąd Najwyższy uznał, że prawidłowy tok postępowania odwoławczego w sposób wystarczający zapewni zastosowanie wobec osk. D. J. środków zapobiegawczych w postaci dozoru policji połączonego z obowiązkiem zgłaszania się dwa razy w tygodniu w jednostce policji właściwej ze względu na miejsce zamieszkania oskarżonej, którą to jednostką jest Komenda Powiatowa Policji w M. oraz zakazem opuszczania kraju. Stosownie do dyspozycji art. 258 § 4 k.p.k. – decydując o zastosowaniu lub zmianie określonego środka zapobiegawczego – należy uwzględnić rodzaj i charakter obaw wskazanych w § 1 – 3, przyjętych za podstawę stosowania danego środka oraz nasilenie ich zagrożenia dla prawidłowego przebiegu postępowania w jego określonym stadium.

Mając powyższe na uwadze, jak też nie dostrzegając argumentów przemawiających za dalszym stosowaniem wobec oskarżonej D. J. izolacyjnego środka zapobiegawczego, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie. Natomiast, z uwagi na incydentalny charakter postępowania odwoławczego ograniczony do zagadnienia stosowania środków zapobiegawczych – na tym etapie procesu nie

było podstaw do uwzględnienia wniosku o zasądzenie kosztów obrony wykonywanej z urzędu.